

جغرافیا و روابط انسانی، زمستان ۱۴۰۳، دوره ۷، شماره ۴، صص ۷۲۰-۷۰۵

تحلیل فضایی شاخص‌های توسعه اجتماعی در شهرستان باشت

محمود اکبری^{۱*}، مهران اکبری^۲

۱-دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران

Mahmoodakbari91@yahoo.com

۲-کارشناس ارشد برنامه ریزی درسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۳/۱۰

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۱/۰۳

چکیده

وجود نظام تأمین اجتماعی در هر جامعه‌ای سبب بالا رفتن امید به زندگی، بهبود کیفیت زندگی، کاهش فقر و متعادل نمودن توزیع درآمد و موضوعاتی از این دست می‌شود، به همین علت در سال‌های اخیر برنامه‌های حمایت اجتماعی و تأمین اجتماعی به سرعت در کشورهای در حال توسعه و از جمله ایران گسترش یافته‌اند. در پژوهش حاضر با استفاده از تکنیک آیداس به تحلیل فضایی نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی در استان کهگیلویه و بویراحمد اقدام شده است و درصدد بوده است که جایگاه شهرستان باشت را در این زمینه نشان دهد. پژوهش از نوع کمی و تحلیلی است و داده‌های مورد نیاز آن از سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد به دست آمده است. امتیاز نهایی تکنیک تصمیم‌گیری آیداس نشان می‌دهد که شهرستان بویراحمد با امتیاز (۰.۹۹۶)، شهرستان گچساران با امتیاز (۰.۷۲۵) و شهرستان کهگیلویه با امتیاز (۰.۵۵۷) بیشترین امتیازات تکنیک آیداس را در نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی به خود اختصاص داده‌اند. امتیاز تکنیک آیداس برای شهرستان دنا (۰.۱۸۰)، شهرستان بهمنی (۰.۱۴۷)، شهرستان باشت (۰.۰۸۵)، شهرستان لنده (۰.۰۰۰) و شهرستان چرام (۰.۰۰۰) به دست آمده است. شهرستان باشت با کسب امتیاز (۰.۰۸۵) و جایگاه ششم کهگیلویه و بویراحمد در زمینه شاخص‌های توسعه اجتماعی وضعیت مطلوبی ندارد و برنامه ریزی برای نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی در این شهرستان مستلزم توجه جدی است.

واژه‌های کلیدی: توسعه، تأمین اجتماعی، تکنیک آیداس، شهرستان باشت.

مقدمه

در طی دهه گذشته تأمین اجتماعی در کشورهای در حال توسعه با سرعتی اعجاب انگیز پیشرفت کرده است (Barrientos and Hulme, 2008: 2). تأمین اجتماعی به عنوان یک مؤلفه راهبردی در دستور کار کشورهای در حال توسعه قرار گرفته است (Antonopoulos, 2013: 2). تأمین اجتماعی به شکل برنامه‌های بیمه‌ای و کمک در دهه ۱۸۰۰ میلادی در اروپا ظهور کرد تا شهروندان را در طول دوره‌های بیماری، مشکلات اقتصادی و شوک‌های دیگر محافظت کند (Palacios and Sluchynsky, 2006). برنامه‌های تأمین اجتماعی به عنوان ابزاری کلیدی برای کاهش فقر در کشورهای در حال توسعه اجرا شده است (Cook and Pincus, 2014: 2). اتفاق نظر فزاینده در مورد این دیدگاه وجود دارد که تأمین اجتماعی، پاسخ مؤثری به فقر و آسیب‌پذیری در کشورهای در حال توسعه و یک جز اساسی استراتژی‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی را تشکیل می‌دهد (Barrientos and Hulme, 2008: 2).

اهداف تأمین اجتماعی در زمینه توسعه گسترش یافته است (Cook and Pincus, 2014: 2). مقررات سیاست‌های تأمین اجتماعی منعکس کننده وعده‌های یک دولت نسبت به مردم آن است (Yoshida, 2018: 398). سیاست‌های تأمین اجتماعی ممکن است که دسترسی افراد فقیر و گروه‌ها را به مراقبت‌های بهداشتی و آموزش نیز بهبود بخشد. این امر بر توانایی آنها برای دستیابی به فرصت‌های زندگی بهتر و افزایش ظرفیت افراد برای دستیابی به مشاغل بهتر و درآمد بالاتر تأثیر خواهد گذاشت (Justino, 2003).

با گذشت بیش از ۵۰ سال برنامه ریزی و سیاست گذاری مدون در زمینه اقدامات رفاهی ایران که بحث ایجاد برابری و عدالت را سرلوحه خود قرار داده است و مهمتر از همه وجود قانون اساسی که با اصول متعدد خود همچون اصل ۲۹ قانون اساسی دولت رفاه را وعده داده است؛ هنوز چتر ایمنی به طور کامل جامعه را پوشش نمی‌دهد. به طوری که شاخص‌هایی مانند فقر شدید، فقر مطلق و فقر نسبی جمعیت قابل توجهی را متأثر می‌کند.

با توجه به تحولات ژرف اقتصادی و اجتماعی دهه‌های اخیر و به ویژه عدم تحقق اصول اساسی نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی در کشور نظیر اصول جامعیت، فراگیری و کفایت و عدم کارایی گسترده منابع و مصارف به کار گرفته شده در این حوزه و نارضایتی اقشار آسیب‌پذیر اجتماعی از کمیت و کیفیت میزان خدمات ارائه شده در این زمینه به ویژه در مناطق محروم و استان‌های کمتر برخوردار کشور از جمله استان کهگیلویه و بویراحمد و با عنایت به این مهم که سیاست‌های مربوط به تأمین اجتماعی و گسترش طرح‌ها و برنامه‌های مرتبط با تأمین اجتماعی باعث بهبود سلامت روان و بسیاری از مسائل اجتماعی می‌شود؛ پژوهش حاضر درصدد بوده است که با استفاده از تکنیک آیداس به تحلیل جایگاه شهرستان‌های استان کهگیلویه و بویراحمد در نماگرهای توسعه اجتماعی پرداخته شود و جایگاه شهرستان‌ها را در این زمینه نشان دهد.

در مورد ضرورت و اهمیت پژوهش بایستی توجه داشت که بررسی نابرابریها در مقیاس‌های مختلف جغرافیایی مورد توجه برنامه‌ریزان شهری بوده است. وجود نابرابری در هر جامعه‌ای از نشانه‌های مهم توسعه نیافتگی است. وجود نابرابری‌های منطقه‌ای که رشد نامتعادل را میان نواحی مختلف سبب شده است، ضرورت بررسی بحث نابرابریها را در نواحی جغرافیایی برای برنامه‌ریزی با هدف توسعه اقتصادی و اجتماعی نشان می‌دهد.

پیشینه پژوهش

تأمین اجتماعی و رفاه اجتماعی یکی از بنیادی ترین پیش نیازهای توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی هر کشوری تلقی می‌شود و به همین خاطر به عنوان مهمترین مکانیزم برقراری عدالت اجتماعی در جوامع محسوب می‌شود. توسعه پایدار هر کشوری در بلندمدت با کمیت و کیفیت نظام رفاه و تأمین اجتماعی آن کشور همبستگی مستقیم دارد. در راستای نیل به رفاه اجتماعی مطالعات متعددی انجام گرفته است. از مهمترین مطالعات مرتبط با موضوع می‌توان به جاستینو (۲۰۰۳)، مرین (۲۰۱۳)، آنتونوپولوس (۲۰۱۳)، کوک و پینکوس (۲۰۱۴)، یاشیدا (۲۰۱۸)، ویتایزپاکورن و همکاران (۲۰۱۹)، بهرندت و نگوین (۲۰۱۹) و ... اشاره کرد.

جاستینو (۲۰۰۳) به بررسی امکان اجرای سیستم‌های تأمین اجتماعی در کشورهای در حال توسعه و تحلیل تجربی تأثیرات سیاست‌های امنیت اجتماعی - اقتصادی در عملکرد اقتصادی هند بین سال‌های ۱۹۷۳ و ۱۹۹۹ پرداخته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد سیاست‌هایی که تأمین اجتماعی و اقتصادی مردم هند را تقویت می‌کند متغیر درونی مهمی برای کاهش فقر و رشد اقتصادی در هند بوده است.

مرین (۲۰۱۳) معتقد است که از آنجایی که در گذشته سیاست‌های حمایتی اجتماعی برای کشورهای در حال توسعه نامناسب تلقی می‌شدند، افزایش حمایت اجتماعی از یک سطح ابزار مطلوب توسعه و تحول پارادایم اساسی محسوب می‌شد و به این نتیجه رسید که حمایت اجتماعی ابزار مناسبی برای اهداف توسعه هزاره است، در حالی که بانک جهانی حمایت اجتماعی را به عنوان یکی از مؤلفه‌های کلیدی استراتژی کاهش فقر بین‌المللی ترویج می‌کند.

یاشیدا (۲۰۱۸) معتقد است که پایداری یکی از مهم‌ترین عناصر سیستم‌های تأمین اجتماعی است و به این نتیجه رسید که در دوران بازسازی رژیم‌های رفاهی، حقوق بازنشستگی عمومی چندین بار در ژاپن و کشورهای مختلف اروپایی اصلاح شده است، این در حالی است که امنیت اجتماعی در ایالات متحده در سه دهه از زمانی که قانون امنیت اجتماعی در سال ۱۹۸۳ اصلاح شد، چنین اصلاحاتی را تجربه نکرده است؛ اما شرایط مالی نسبتاً بهتری را تجربه کرده است.

ویتایزپاکورن و همکاران (۲۰۱۹) معتقد هستند که متخصصان بایستی درک کنند که توسعه پایدار باید در فعالیت‌های سازمانی گنجانده شود تا موفقیت به دست آید و به این نتیجه رسیدند که متخصصان باید محیط، جنبه‌های اقتصادی و اجتماعی توسعه پایدار را در فرآیند تصمیم‌گیری در نظر بگیرند. تا زمانی که افراد حرفه‌ای توسعه پایدار را به عنوان بخشی از فعالیت‌های روزمره خود در نظر بگیرند، توسعه پایدار یک عبارت گیج کننده باقی خواهد ماند که هرگز عملی نخواهد شد. قشر علمی باید برای انجام توسعه پایدار، تحقیقات بیشتری را انجام دهند.

بهرندت و نگوین (۲۰۱۹) معتقد هستند که تقویت و تطبیق سیستم‌های تأمین اجتماعی برای دنیای در حال تغییر لازم و ضروری است. سیستم‌های تأمین اجتماعی نقشی کلیدی در پیشگیری از فقر، کاهش نابرابری، افزایش درآمد و توانمند سازی کارگران و خانواده‌های آنها دارند. رویکردهای جامع از جمله مکانیزم‌های حمایت اجتماعی مؤثر و کارآمد با مکانیسم‌های مالی عادلانه و پایدار از طریق مالیات یا مشارکت، بهترین وسیله برای ارائه حمایت اجتماعی است.

مبانی نظری پژوهش

در نگرش سنتی توسعه، شاخص رشد اقتصادی به عنوان معیار سنجش توسعه به کار می‌رفت (علی احمدی و زنده دل، ۱۳۷۹: ۱۳۳). در حالی که در نگرش‌های جدید، توسعه فرایندی چندبعدی است که مستلزم تغییرات اساسی در ساخت اجتماعی، طرز تلقی عامه مردم و نهادهای ملی و تسریع رشد اقتصادی، کاهش نابرابری و ریشه کن کردن فقر مطلق است (Sari al-Qalam, 1991: 14). توسعه را می‌توان معادل افزایش کیفیت زندگی دانست (دانش نظافت و همکاران، ۱۳۹۵: ۴). هدف اصلی توسعه حذف نابرابری‌هاست (اکبری و همکاران، ۱۳۹۹: ۵۴۱). نابرابری در بسیاری از کشورها چالشی اساسی در مسیر توسعه است (اسدی کرم و اسدی کرم، ۱۴۰۳: ۳۱۳).

مفهوم توسعه پایدار به شیوه‌های گوناگون و با طیف گسترده‌ای از معانی تفسیر شده است. در دهه اول پیدایش آن توسعه پایدار به عنوان یک دیدگاه اکولوژیکی تفسیر شده است. با این حال، در دهه‌های اخیر بیشتر به یک دستور کار چند بعدی تبدیل شده است که به شدت مفاهیم زیست محیطی، اجتماعی و اقتصادی را به هم پیوند می‌دهد (Haji Rasouli and Kumarasuriyar, 2016: 23). در سال ۱۹۸۷، اعضای کمیسیون جهانی محیط زیست و توسعه، به ریاست خانم برونل لندن، به طور رسمی مفهوم توسعه پایدار را در گزارش خود "آینده مشترک ما" پیشنهاد کردند. از آن زمان تا کنون، این مفهوم به طور گسترده‌ای در زمینه‌های تحقیقاتی زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی به کار گرفته شد و اکنون به یک اصطلاح فراگیر تبدیل شده است (Feng and Hou, 2023: 1).

توسعه پایدار یکی از اهداف مشترک و معاصر بسیاری از سیاست‌های توسعه شهری در کشورهای مختلف است (Abu Bakar and Cheen, 2013: 484). بعد اجتماعی جزء مهم توسعه پایدار است. در حالی که گفتمان توسعه پایدار تا حد زیادی به نگرانی‌های زیست محیطی و اقتصادی محدود شده است (Hemani et al, 2012: 783-784). یکی از ابعاد توسعه اجتماعی بحث عدالت اجتماعی است. عدالت اجتماعی مفهومی کلیدی در گفتمان توسعه پایدار است (Murphy, 2012: 20). عدالت اجتماعی به معنای توجه به ماهیت و وسعت دسترسی به خدمات و امکانات در یک منطقه است (Dempsey, 2012: 94).

عدالت به توزیع کالاهای رفاهی و فرصت‌های زندگی به صورت منصفانه اشاره دارد. بازتوزیع عادلانه بدان معنی است که همه شهروندان بدون توجه به جنسیت باید فرصت برابر برای بقا و تحقق پتانسیل‌های توسعه خود داشته باشند (Murphy, 2012: 20). عدالت اجتماعی یک ساختار اخلاقی و سیاسی است که هدف آن حقوق برابر و همبستگی جمعی است، حمایت از یک جامعه عادلانه‌تر که از بازتوزیع ثروت حمایت می‌کند و وضعیت دائمی بی‌عدالتی را درک می‌کند. عدالت اجتماعی براساس حقوق برابر هر فرد و هر انسانی بدون هیچ تبعیضی است تا از پیشرفت اقتصادی و اجتماعی صرف‌نظر از اصول سیاسی یا اجتماعی - اقتصادی بهره‌مند شود. تضمین عدالت اجتماعی فراتر از وضعیت درآمدهای اقتصادی است؛ به همان اندازه بیان حقوق، کرامت و آزادی بیان، استقلال اقتصادی، اجتماعی و سیاسی است (Balaceanu et al, 2012: 678).

روش شناسی

پژوهش حاضر از نوع تحلیلی است. با استفاده از تکنیک ایداس به مطالعه و بررسی نماگرهای مرتبط با توسعه و تأمین اجتماعی در استان کهگیلویه و بویراحمد اقدام شده است. داده‌های پژوهش از سالنامه آماری استان کهگیلویه و

بویراحمد گردآوری شده است. مهمترین نماگرهای مورد بررسی در این پژوهش تعداد مرکز آسیب‌های اجتماعی، تعداد مهد کودک تحت نظر بهزیستی، تعداد مراکز حرفه آموزی تحت نظر بهزیستی، تعداد مراکز مشاوره حضوری، تعداد مراکز ترک اعتیاد، تعداد واحدهای امداد، تعداد خدمات تأمین و تعمیر مسکن، تعداد کارگاههای بیش از ده نفر کارکن تحت پوشش اداره تأمین اجتماعی، تعداد کارگاههای بیش از پنجاه نفر کارکن تحت پوشش اداره تأمین اجتماعی، مجموع کارگاههای تحت پوشش اداره تأمین اجتماعی، تعداد بیمه بیکاران، تعداد بیمه بافندگان، تعداد بیمه اختیاری، تعداد بیمه شدگان کارگران ساختمانی بوده است. تکنیک آیداس یکی از تکنیک‌های چند شاخصه است (اکبری، ۱۴۰۰: ۱۶۵). مراحل این تکنیک عبارت است از:

گام اول: اولین گام در این روش تشکیل ماتریس تصمیم است.

$$X = [X_{ij}] n \times m = \begin{bmatrix} X_{11} & X_{12} & X_{1m} \\ X_{21} & X_{22} & X_{2m} \\ X_{n1} & X_{n2} & X_{nm} \end{bmatrix}$$

گام دوم: محاسبه میانگین راه حل معیارها است. در این گام با استفاده از رابطه زیر میانگین راه حل برای معیارها محاسبه می‌شود که همان میانگین داده‌ها برای هر ستون معیار است.

$$AV_j = \frac{\sum_{i=1}^n X_{ij}}{n}$$

گام سوم: محاسبه مقادیر PDA و NDA است. در این گام با استفاده از روابط زیر مقادیر فاصله مثبت از میانگین (PDA) است و فاصله منفی از میانگین (NDA) را محاسبه می‌کنیم. اگر معیار جنبه مثبت داشته باشد از رابطه زیر استفاده می‌شود.

$$PDA_{ij} = \frac{\max(0, (X_{ij} - AV_j))}{AV_j}$$

$$NDA_{ij} = \frac{\max(0, (AV_j - X_{ij}))}{AV_j}$$

اگر معیار جنبه منفی داشته باشد از رابطه زیر استفاده می‌شود.

$$PDA_{ij} = \frac{\max(0, (AV_j - X_{ij}))}{AV_j}$$

$$NDA_{ij} = \frac{\max(0, (X_{ij} - AV_j))}{AV_j}$$

گام چهارم: محاسبه مقادیر SP و SN است. در این گام با استفاده از روابط زیر مقادیر SP و SN محاسبه می‌شود. این گام وزن دار کردن مقادیر PDA و NDA است و باید وزن معیارها در این متغیرها ضرب شود.

$$SP_i = \sum_{j=1}^m w_j PDA_{ij}$$

$$SN_i = \sum_{j=1}^m w_j NDA_{ij}$$

گام پنجم: محاسبه مقادیر نرمال SP و SN است. در این گام با استفاده از روابط زیر مقادیر SP و SN که در مرحله قبل محاسبه شد را نرمال می‌کنیم.

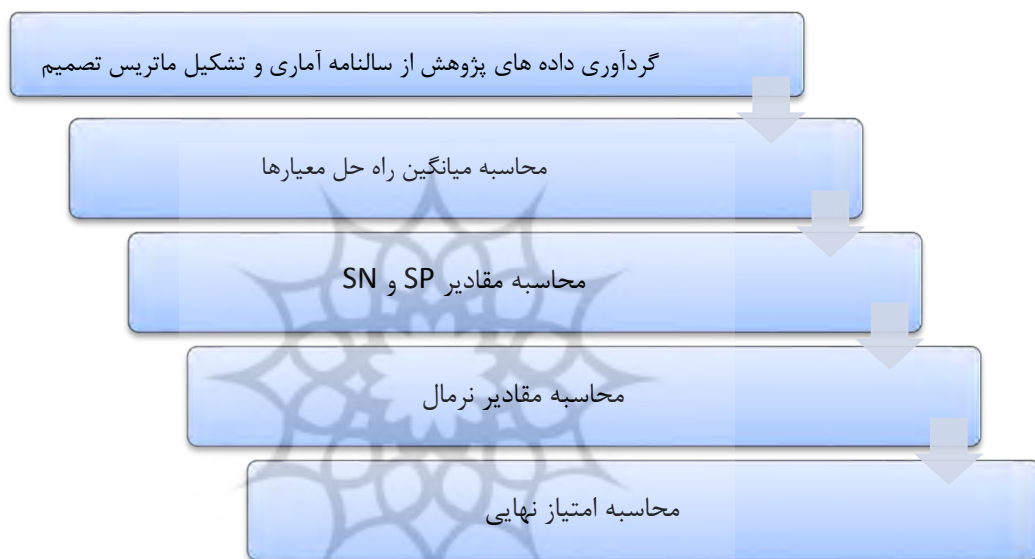
$$NSP_i = \frac{SP_i}{\max_i(SP_i)}$$

$$NSN_i = 1 - \frac{SN_i}{\max_i(SN_i)}$$

گام ششم: در این مرحله با استفاده از رابطه زیر امتیاز نهایی گزینه‌ها را محاسبه و آنها را رتبه بندی می‌کنیم.

$$AS_i = \frac{1}{2} (NSP_i + NSN_i)$$

با استفاده از امتیاز نهایی گزینه‌ها آنها را رتبه بندی می‌کنیم (Keshavarz Ghorabae et al, 2015: 438-440). در شکل ۱ فرایند انجام پژوهش ارائه شده است.

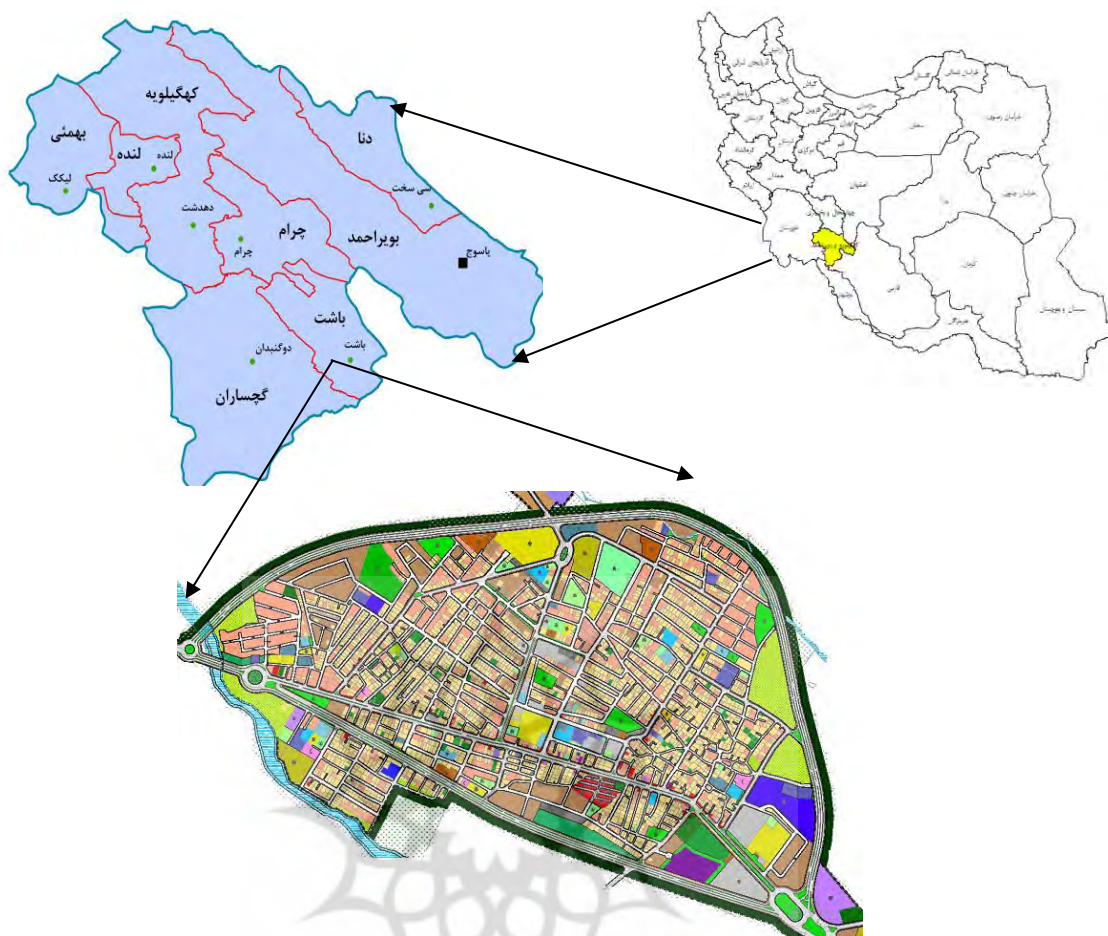

شکل ۱. فرایند انجام پژوهش

موقعیت جغرافیایی باشت

استان کهگیلویه و بویراحمد با مساحتی بالغ بر ۱۶۲۶۴ کیلومتر مربع بین ۳۰ درجه و ۹ دقیقه تا ۳۱ درجه و ۳۲ دقیقه عرض شمالی و ۴۹ درجه و ۵۷ دقیقه تا ۵۱ درجه و ۴۲ دقیقه طول شرقی واقع شده است (اکبری، ۱۳۹۴: ۷۳). شهرستان باشت یکی از شهرستان‌های استان کهگیلویه و بویراحمد است. شیوه معیشت سنتی ساکنان شهرستان باشت، از گذشته‌های دور تاکنون مبتنی بر کشاورزی، دامداری و باغداری بوده است. در قرن اخیر و پس از اکتشاف نفت در منطقه گچساران و باشت و گسترش تأسیسات نفتی به ویژه در دوگنبدان، جمعیت قابل توجهی از ایل باوی و جمعیت رو به گسترش شهرستان به گچساران مهاجرت و در بخش‌های مختلف شرکت نفت مشغول به کار شدند. از ۱۳۳۵ و با گسترش تأسیسات نفتی، به تدریج بخشی از جمعیت شهرستان که تا آن سالها عمدتاً روستایی، کشاورز و دامدار بودند شهرنشین شدند که این روند به صورت لجام گسیخته و در ابعاد بسیار وسیع‌تر هنوز هم

وجود دارد (مهندسین مشاور شار اندیشان پارس، ۱۳۸۸: ۳۶). در شکل ۲ موقعیت جغرافیایی شهرستان و شهر باشت نشان داده شده است.

شکل ۲. موقعیت جغرافیایی شهرستان و شهر باشت (مهندسین مشاور شار اندیشان پارس، ۱۳۸۸)

شهرستان نوپای باشت در سال ۱۳۸۹ به سایر شهرستان‌های استان اضافه و تا قبل از این تاریخ به عنوان یکی از بخش‌های شهرستان گچساران محسوب می‌شد. باشت یکی از شهرستان‌های استان کهگیلویه و بویراحمد است که در جنوب شرقی آن واقع شده است (مهندسین مشاور شار اندیشان پارس، ۱۳۸۸: ۱۸) و جمعیت آن براساس سرشماری سال ۱۳۹۵ برابر ۲۱,۶۹۰ نفر بوده است (سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد، ۱۳۹۸).

یافته‌های پژوهش

بعد از تشکیل ماتریس داده‌ها یکی از گام‌های تکنیک آیداس محاسبه وزن شاخص‌های مورد مطالعه است. در جدول شماره ۱ نماگرهای مورد مطالعه پژوهش و مقادیر مدل آنتروپی ارائه شده‌اند.

جدول ۱. وزن نماگرهای مرتبط با توسعه و تأمین اجتماعی در استان کهگیلویه و بویراحمد

شاخص	تعداد مرکز آسیب های اجتماعی	تعداد مهد کودک تحت نظر بهزیستی	تعداد مراکز حرفه آموزی تحت نظر بهزیستی	تعداد مراکز مشاوره حضوری	تعداد مراکز ترک اعتیاد	تعداد واحدهای امداد	تعداد خدمات تأمین و تعمیر مسکن
Ej	۰.۷۳۰۰	۰.۵۷۵۶	۰.۷۱۶۹	۰.۴۹۹۵	۰.۶۲۴۰	۰.۸۲۸۱	۰.۶۹۲۰
Dj	۰.۲۷۰۰	۰.۴۲۴۴	۰.۲۸۳۱	۰.۵۰۰۵	۰.۳۷۶۰	۰.۱۷۱۹	۰.۳۰۸۰
Wj	۰.۰۵۰۹۹	۰.۰۸۰۱۷	۰.۰۵۳۴۸	۰.۰۹۴۵۴	۰.۰۷۱۰۲	۰.۰۳۲۴۷	۰.۰۵۸۱۷
شاخص	کارگاههای بیش از ده نفر کارکن تحت پوشش اداره اجتماعی	کارگاههای بیش از پنجاه نفر کارکن تحت پوشش اداره اجتماعی	کارگاههای بیش از یکصد نفر کارکن تحت پوشش اداره اجتماعی	تعداد بیمه بیکاران	تعداد بیمه بافندگان	تعداد بیمه اختیاری	تعداد بیمه شدگان کارگران ساختمانی
Ej	۰.۵۶۵۰	۰.۵۲۲۹	۰.۷۲۳۰	۰.۵۱۱۷	۰.۶۴۸۵	۰.۵۶۲۰	۰.۵۰۶۵
Dj	۰.۴۳۵۰	۰.۴۷۷۱	۰.۲۷۷۰	۰.۴۸۸۳	۰.۳۵۱۵	۰.۴۳۸۰	۰.۴۹۳۵
Wj	۰.۰۸۲۱۷	۰.۰۹۰۱۲	۰.۰۵۲۳۲	۰.۰۹۲۲۲	۰.۰۶۶۳۹	۰.۰۸۲۷۳	۰.۰۹۳۲۱

نمودار ۱. مقادیر (ej) و (dj) نماگرهای مرتبط با توسعه اجتماعی در استان کهگیلویه و بویراحمد

وزن مرکز آسیب های اجتماعی (۰.۰۵۰۹۹)، وزن مهد کودک تحت نظر بهزیستی (۰.۰۸۰۱۷)، وزن مراکز حرفه آموزی تحت نظر بهزیستی (۰.۰۵۳۴۸)، وزن مراکز مشاوره حضوری (۰.۰۹۴۵۴)، وزن مراکز ترک اعتیاد (۰.۰۷۱۰۲)، وزن واحدهای امداد (۰.۰۳۲۴۷)، وزن خدمات تأمین و تعمیر مسکن (۰.۰۵۸۱۷)، وزن کارگاههای بیش از ده نفر کارکن تحت پوشش اداره تأمین اجتماعی (۰.۰۸۲۱۷)، وزن کارگاههای بیش از پنجاه نفر کارکن تحت پوشش اداره تأمین اجتماعی (۰.۰۹۰۱۲)، وزن مجموع کارگاههای تحت پوشش اداره تأمین اجتماعی (۰.۰۵۲۳۲)، وزن بیمه بیکاران (۰.۰۹۲۲۲)، وزن بیمه بافندگان (۰.۰۶۶۳۹)، وزن بیمه اختیاری (۰.۰۸۲۷۳) و وزن بیمه شدگان کارگران ساختمانی (۰.۰۹۳۲۱) بوده است.

میزان وزن نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی در استان کهگیلویه و بویراحمد در مدل ایداس مورد استفاده قرار گرفته است. گام دوم مدل مورد استفاده میانگین راه حل برای معیارها محاسبه شده است و در جدول شماره ۲ نشان داده شده است که همان میانگین داده ها برای هر ستون معیار است.

جدول ۲. میانگین راه حل نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی در استان کهگیلویه و بویراحمد

شاخص	تعداد مرکز آسیب های اجتماعی	تعداد مهد کودک تحت نظر بهزیستی	تعداد مراکز حرفه آموزی تحت نظر بهزیستی	تعداد مراکز مشاوره حضوری	تعداد مراکز ترک اعتیاد	تعداد واحدهای امداد	تعداد خدمات تأمین و تعمیر مسکن
AV	۳.۶۳	۴۳.۷۵	۱.۱۳	۵۸۸	۴.۲۵	۳.۰۰	۲۰۷.۵۰
شاخص	تعداد کارگاههای بیش از ده نفر کارکن تحت پوشش اداره تأمین اجتماعی	تعداد کارگاههای بیش از پنجاه نفر کارکن تحت پوشش اداره تأمین اجتماعی	مجموع کارگاههای تحت پوشش اداره تأمین اجتماعی	تعداد بیمه بیکاران	تعداد بیمه بافندگان	تعداد بیمه اختیاری	تعداد بیمه شدگان کارگران ساختمانی
AV	۱۶۷.۰۰	۴۲.۳۸	۱۳۷۹.۰۰	۸۸.۷۵	۱۵۹.۶۳	۱۷۷.۰۰	۱۰۸۷.۶۳

میانگین راه حل مرکز آسیب های اجتماعی (۳.۶۳)، مهد کودک تحت نظر بهزیستی (۴۳.۷۵)، مراکز حرفه آموزی تحت نظر بهزیستی (۱.۱۳)، مراکز مشاوره حضوری (۵۸۸)، مراکز ترک اعتیاد (۴.۲۵)، واحدهای امداد (۳.۰۰)، خدمات تأمین و تعمیر مسکن (۲۰۷.۵۰)، کارگاههای بیش از ده نفر کارکن تحت پوشش اداره تأمین اجتماعی (۱۶۷.۰۰)، کارگاههای بیش از پنجاه نفر کارکن تحت پوشش اداره تأمین اجتماعی (۴۲.۳۸)، مجموع کارگاههای تحت پوشش اداره تأمین اجتماعی (۱۳۷۹.۰۰)، بیمه بیکاران (۸۸.۷۵)، بیمه بافندگان (۱۵۹.۶۳)، بیمه اختیاری (۱۷۷.۰۰) و بیمه شدگان کارگران ساختمانی (۱۰۸۷.۶۳) به دست آمده است.

با استفاده از توابع مقادیر فاصله مثبت از میانگین و فاصله منفی از میانگین محاسبه شده است. معیارهای مورد بررسی همگی دارای جنبه مثبت بودند، به همین علت از رابطه (۳) استفاده شده است. فاصله مثبت از میانگین در جدول ۳ و فاصله منفی از میانگین در جدول ۴ برای نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی در استان کهگیلویه و بویراحمد محاسبه شده است.

جدول ۳. فاصله مثبت از میانگین نماگرهای توسعه اجتماعی در استان کهگیلویه و بویراحمد

شهرستان	PDi1	PDi2	PDi3	PDi4	PDi5	PDi6	PDi7
بویراحمد	۲.۰۳۴	۱.۲۴۰	۰.۰۰۰	۲.۷۴۵	۳.۰۰۰	۱.۶۶۷	۰.۹۳۳
کهگیلویه	۰.۹۳۱	۰.۸۲۹	۰.۷۷۸	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۱.۳۳۳	۰.۸۳۶
گچساران	۰.۹۳۱	۰.۱۶۶	۰.۷۷۸	۱.۳۸۳	۰.۶۴۷	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
دنا	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
بهمنی	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۷۷۸	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
باشت	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
چرام	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
لنده	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
شهرستان	PDi8	PDi9	PDi10	PDi11	PDi12	PDi13	PDi14
بویراحمد	۱.۶۴۷	۱.۹۰۳	۲.۰۲۴	۳.۶۳۱	۲.۹۶۶	۲.۶۷۲	۱.۷۹۷
کهگیلویه	۰.۱۹۸	۰.۰۰۰	۰.۳۸۴	۰.۱۳۸	۰.۰۰۰	۱.۰۳۴	۰.۴۶۳
گچساران	۲.۰۹۶	۲.۴۲۲	۱.۱۷۱	۰.۴۹۹	۰.۸۹۸	۰.۷۷۴	۱.۴۲۲
دنا	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
بهمنی	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰

۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	باشت
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	چرام
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	لنده

فاصله مثبت از میانگین نماگرهای تأمین اجتماعی در استان کهگیلویه و بویراحمد نشان می‌دهد که به استثنای در نماگر مراکز حرفه آموزی تحت نظر بهزیستی، نماگر کارگاههای بیش از ده نفر کارکن تحت پوشش اداره تأمین اجتماعی و نماگر کارگاههای بیش از پنجاه نفر کارکن تحت پوشش اداره تأمین اجتماعی در سایر نماگرها شهرستان بویراحمد بیشترین فاصله مثبت از میانگین را کسب کرده است. در نماگر کارگاههای بیش از ده نفر کارکن تحت پوشش اداره تأمین اجتماعی شهرستان گچساران با کسب نمره (۲.۰۹۶) و در نماگر کارگاههای بیش از پنجاه نفر کارکن تحت پوشش اداره تأمین اجتماعی شهرستان گچساران با کسب نمره (۲.۴۲۲) بیشترین فاصله مثبت از میانگین را کسب کرده است. از لحاظ فاصله مثبت از میانگین نماگرهای توسعه اجتماعی باشت در تمامی نماگرها امتیاز (۰.۰۰۰) را کسب کرده است.

جدول ۴: فاصله منفی از میانگین نماگرهای توسعه اجتماعی در استان کهگیلویه و بویراحمد

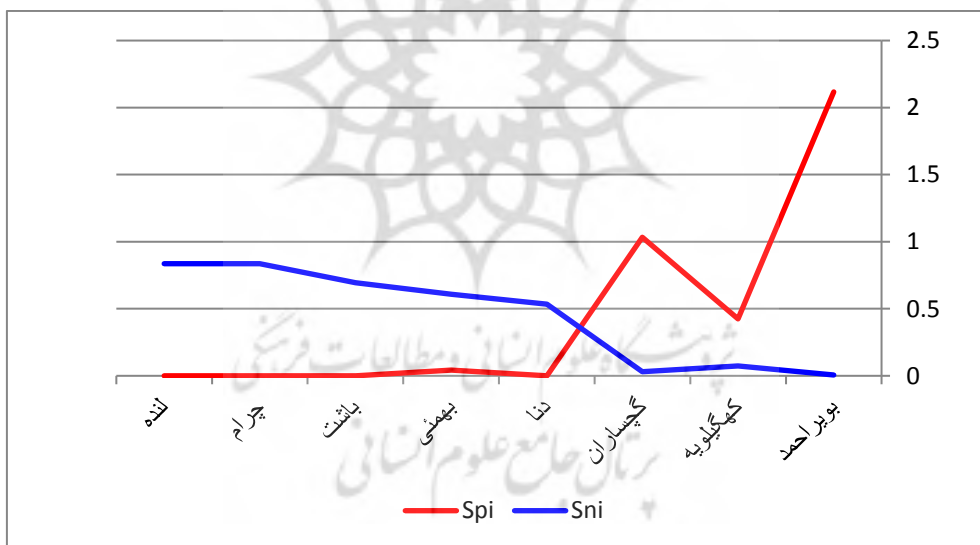
NDi7	NDi6	NDi5	NDi4	NDi3	NDi2	NDi1	شهرستان
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۱۱۱	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	بویراحمد
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۵۹	۰.۳۱۹	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	کهگیلویه
۰.۱۶۶	۰.۶۶۷	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	گچساران
۰.۲۱۹	۰.۳۳۳	۰.۵۲۹	۰.۸۳۰	۱.۰۰۰	۰.۲۴۶	۰.۷۲۴	دنا
۰.۱۰۴	۰.۰۰۰	۰.۷۶۵	۰.۶۶۰	۰.۰۰۰	۰.۰۸۶	۰.۷۲۴	بهمنی
۰.۲۹۲	۰.۶۶۷	۰.۵۲۹	۰.۸۳۰	۱.۰۰۰	۰.۸۱۷	۰.۷۲۴	باشت
۰.۴۷۵	۰.۶۶۷	۰.۷۶۵	۱.۰۰۰	۰.۱۱۱	۰.۴۵۱	۰.۷۲۴	چرام
۰.۵۱۳	۰.۶۶۷	۱.۰۰۰	۰.۴۸۹	۰.۱۱۱	۰.۶۳۴	۱.۰۰۰	لنده
NDi14	NDi13	NDi12	NDi11	NDi10	NDi9	NDi8	شهرستان
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	بویراحمد
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۳۷۴	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۱۵۰	۰.۰۰۰	کهگیلویه
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	گچساران
۰.۴۸۱	۰.۶۷۸	۰.۱۶۱	۰.۵۷۲	۰.۱۷۵	۰.۷۱۷	۰.۵۶۹	دنا
۰.۶۱۲	۰.۹۳۸	۰.۹۶۹	۰.۷۸۶	۰.۷۴۹	۰.۸۱۱	۰.۶۸۹	بهمنی
۰.۵۸۹	۰.۸۶۴	۰.۳۶۱	۰.۹۱۰	۰.۶۵۵	۰.۶۴۶	۰.۶۸۳	باشت
۱.۰۰۰	۱.۰۰۰	۱.۰۰۰	۱.۰۰۰	۱.۰۰۰	۱.۰۰۰	۱.۰۰۰	چرام
۱.۰۰۰	۱.۰۰۰	۱.۰۰۰	۱.۰۰۰	۱.۰۰۰	۱.۰۰۰	۱.۰۰۰	لنده

فاصله منفی از میانگین نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی در استان کهگیلویه و بویراحمد در جدول شماره ۴ محاسبه شده است. گام چهارم مدل آیداس وزن دار کردن مقادیر PDA و NDA مرحله قبل است و بایستی وزن نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی که با روش آنتروپی محاسبه شده است، در این متغیرها ضرب شود.

در جدول شماره ۵ وزن نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی در استان کهگیلویه و بویراحمد با استفاده از مدل آنتروپی محاسبه شده است و این وزن در جدول قبل ضرب شده‌اند. گام پنجم در مدل آیداس محاسبه مقادیر نرمال SP و SN است. در همین جدول مقادیر نرمال نماگرهای توسعه اجتماعی محاسبه و ارائه شده است. با استفاده از تابع $AS_i = \frac{1}{2}(NSP_i + NSN_i)$ امتیاز نهایی هر کدام از شهرستان‌های استان محاسبه شده است.

جدول ۵. محاسبه مقادیر نرمال و رتبه بندی نماگرهای توسعه اجتماعی در کهگیلویه و بویراحمد

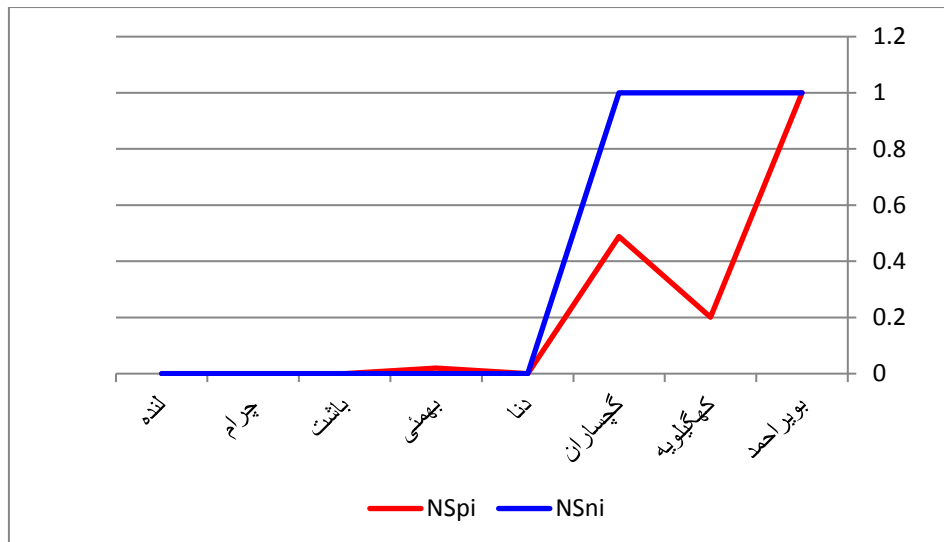
رتبه بندی		مقادیر نرمال		وزن دار کردن		شهرستان
رتبه	Asi	NSni	NSpi	Sni	Spi	
۱	۰.۹۹۶	۱	۱.۰۰۰	۰.۰۰۶	۲.۱۱۷	بویراحمد
۳	۰.۵۵۷	۱	۰.۲۰۱	۰.۰۷۳	۰.۴۲۵	کهگیلویه
۲	۰.۷۲۵	۱	۰.۴۸۸	۰.۰۳۱	۱.۰۳۳	گچساران
۴	۰.۱۸۰	۰	۰.۰۰۰	۰.۵۳۴	۰.۰۰۰	دنا
۵	۰.۱۴۷	۰	۰.۰۲۰	۰.۶۰۷	۰.۰۴۲	بهمنی
۶	۰.۰۸۵	۰	۰.۰۰۰	۰.۶۹۳	۰.۰۰۰	باشت
۸	۰.۰۰۰	۰	۰.۰۰۰	۰.۸۳۶	۰.۰۰۰	چرام
۷	۰.۰۰۰	۰	۰.۰۰۰	۰.۸۳۶	۰.۰۰۰	لنده

نمودار ۲. مقادیر (Sni) و (Spi) نماگرهای توسعه اجتماعی در استان کهگیلویه و بویراحمد

مقادیر Spi برای شهرستان بویراحمد (۲.۱۱۷)، شهرستان کهگیلویه (۰.۴۲۵)، شهرستان گچساران (۱.۰۳۳)، شهرستان دنا (۰.۰۰۰)، شهرستان بهمنی (۰.۰۴۲)، شهرستان باشت (۰.۰۰۰)، شهرستان چرام (۰.۰۰۰) و شهرستان لنده (۰.۰۰۰) به دست آمده است.

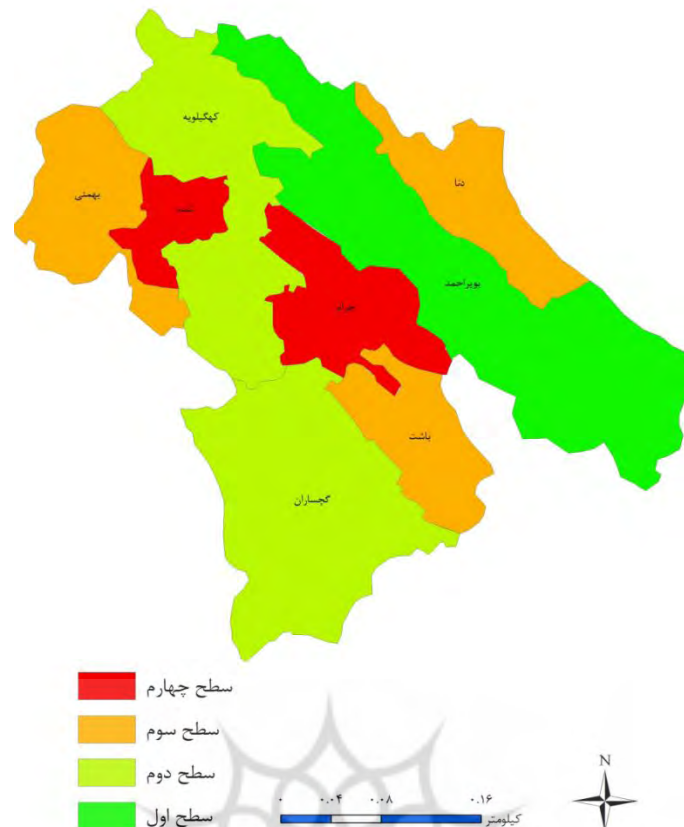
مقادیر Sni برای شهرستان بویراحمد (۰.۰۰۶)، شهرستان کهگیلویه (۰.۰۷۳)، شهرستان گچساران (۰.۰۳۱)، شهرستان دنا (۰.۵۳۴)، شهرستان بهمنی (۰.۶۰۷)، شهرستان باشت (۰.۶۹۳)، شهرستان چرام و شهرستان لنده (۰.۸۳۶) به دست آمده است.

نمودار ۳. مقادیر نرمال نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی در استان کهگیلویه و بویراحمد

میزان **NSpi** برای شهرستان بویراحمد (۱.۰۰۰)، شهرستان کهگیلویه (۰.۲۰۱)، شهرستان گچساران (۰.۴۸۸)، شهرستان دنا (۰.۰۰۰)، شهرستان بهمنی (۰.۰۲۰)، شهرستان باشت (۰.۰۰۰)، شهرستان چرام (۰.۰۰۰) و شهرستان لنده (۰.۰۰۰) به دست آمده است. بیشترین میزان **NSpi** به شهرستان بویراحمد و کمترین میزان **NSpi** به شهرستان‌های دنا، باشت، چرام و لنده تعلق داشته است. مقادیر **NSni** نیز محاسبه شده است و این میزان برای شهرستان‌های بویراحمد، کهگیلویه و شهرستان گچساران امتیاز (۱) به دست آمده است و مقادیر **NSni** برای شهرستان‌های دنا، بهمنی، باشت، چرام و لنده (۰) به دست آمده است.

میزان امتیاز نهایی **Asi** برای شهرستان بویراحمد (۰.۹۹۶)، شهرستان کهگیلویه (۰.۵۵۷)، شهرستان گچساران (۰.۷۲۵)، شهرستان دنا (۰.۱۸۰)، شهرستان بهمنی (۰.۱۴۷)، شهرستان باشت (۰.۰۸۵)، شهرستان چرام (۰.۰۰۰) و شهرستان لنده (۰.۰۰۰) به دست آمده است. میزان امتیاز نهایی تکنیک آیداس نشان می‌دهد که شهرستان بویراحمد با کسب امتیاز (۰.۹۹۶) در رتبه اول استان کهگیلویه و بویراحمد قرار گرفته است. شهرستان چرام با کسب امتیاز (۰.۰۰۰) و شهرستان لنده با کسب امتیاز (۰.۰۰۰) در جایگاه هفتم و هشتم استان کهگیلویه و بویراحمد قرار دارند و در زمینه شاخص‌های توسعه اجتماعی وضعیت خوبی ندارد و برنامه ریزی برای نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی در این شهرستان‌ها نیازمند توجه جدی است. در شکل شماره ۳ وضعیت شهرستان‌های استان کهگیلویه و بویراحمد در نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی نشان داده شده است.

شکل ۳. سطح بندی شهرستان‌های کهگیلویه و بویراحمد در نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی

شهرستان دنا با کسب امتیاز (۰.۱۸۰)، شهرستان بهمئی با کسب امتیاز (۰.۱۴۷)، شهرستان باشت با کسب امتیاز (۰.۰۸۵)، شهرستان لنده با کسب میزان امتیاز (۰.۰۰۰) و شهرستان چرام با امتیاز (۰.۰۰۰) در رتبه‌های چهارم تا هشتم قرار گرفته‌اند. امتیاز نهایی تکنیک آیداس نشان می‌دهد که شهرستان باشت با کسب امتیاز (۰.۰۸۵) و جایگاه ششم کهگیلویه و بویراحمد در زمینه شاخص‌های توسعه اجتماعی وضعیت مطلوبی ندارد و برنامه‌ریزی برای نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی در این شهرستان مستلزم توجه جدی است.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

در پژوهش حاضر با استفاده از تکنیک آیداس به بررسی نماگرهای مرتبط با توسعه و تأمین اجتماعی در استان کهگیلویه و بویراحمد اقدام شده است و درصدد بوده است که جایگاه شهرستان باشت را در این زمینه نشان دهد. بعد از تشکیل ماتریس داده‌ها با استفاده از مدل آنتروپی به محاسبه وزن نماگرهای مورد مطالعه اقدام شده است و این وزن‌ها در مدل آیداس به کار گرفته شده‌اند. این وزن برای نماگر تعداد مرکز آسیب‌های اجتماعی (۰.۰۵۰۹۹)، مهد کودک تحت نظر بهزیستی (۰.۰۸۰۱۷)، وزن مراکز حرفه آموزی تحت نظر بهزیستی (۰.۰۵۳۴۸)، وزن مراکز مشاوره حضوری (۰.۰۹۴۵۴)، وزن مراکز ترک اعتیاد (۰.۰۷۱۰۲) و سایر نماگرها به دست آمده است.

در مرحله بعد میانگین راه حل به دست آمده است. میانگین راه حل برای مرکز آسیب‌های اجتماعی (۳.۶۳)، مهد کودک تحت نظر بهزیستی (۴۳.۷۵)، مراکز حرفه آموزی تحت نظر بهزیستی (۱.۱۳)، مراکز مشاوره حضوری (۵.۸۸)، مراکز

ترک اعتیاد (۴.۲۵)، واحدهای امداد (۳.۰۰)، خدمات تأمین و تعمیر مسکن (۲۰۷.۵۰)، کارگاههای بیش از ده نفر کارکن تحت پوشش تأمین اجتماعی (۱۶۷.۰۰) و سایر نماگرها به دست آمده است.

فاصله مثبت از میانگین نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی در استان کهگیلویه و بویراحمد نشان می‌دهد که به استثنای در نماگر مراکز حرفه آموزی تحت نظر بهزیستی، نماگر کارگاههای بیش از ده نفر کارکن تحت پوشش اداره تأمین اجتماعی و نماگر کارگاههای بیش از پنجاه نفر کارکن تحت پوشش اداره تأمین اجتماعی در سایر نماگرها شهرستان بویراحمد بیشترین فاصله مثبت از میانگین را کسب کرده است.

میزان Spi برای شهرستان‌های استان تخمین زده شده است و این مقادیر برای شهرستان بویراحمد (۲.۱۱۷)، شهرستان کهگیلویه (۰.۴۲۵)، شهرستان گچساران (۱.۰۳۳)، شهرستان دنا (۰.۰۰۰)، شهرستان بهمئی (۰.۰۴۲)، شهرستان باشت (۰.۰۰۰)، شهرستان چرام (۰.۰۰۰) و شهرستان لنده (۰.۰۰۰) به دست آمده است. میزان Sni برای شهرستان بویراحمد (۰.۰۰۶)، شهرستان کهگیلویه (۰.۰۷۳)، شهرستان گچساران (۰.۰۳۱)، شهرستان دنا (۰.۰۳۴)، شهرستان بهمئی (۰.۶۰۷)، شهرستان باشت (۰.۶۹۳)، شهرستان چرام و شهرستان لنده (۰.۸۳۶) به دست آمده است.

در نهایت با استفاده از تکنیک آیداس میزان امتیاز نهایی شهرستان‌های استان کهگیلویه و بویراحمد در نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی تخمین زده شده است. میزان امتیاز نهایی نشان می‌دهد که شهرستان بویراحمد با کسب امتیاز (۰.۹۹۶) در رتبه اول قرار گرفته است، شهرستان گچساران با کسب امتیاز (۰.۷۲۵) در رتبه دوم قرار گرفته است و شهرستان کهگیلویه با کسب امتیاز (۰.۵۵۷) در مکان سوم نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی قرار دارد. شهرستان دنا با کسب امتیاز (۰.۱۸۰)، شهرستان بهمئی با کسب امتیاز (۰.۱۴۷)، شهرستان باشت با کسب امتیاز (۰.۰۸۵)، شهرستان لنده با کسب امتیاز (۰.۰۰۰) و شهرستان چرام با امتیاز (۰.۰۰۰) در رتبه‌های چهارم تا هشتم قرار گرفته‌اند.

میزان امتیاز نهایی به دست آمده برای شهرستان‌های استان کهگیلویه و بویراحمد نشان می‌دهد که شهرستان باشت با امتیاز (۰.۰۸۵) در مکان ششم قرار گرفته است. امتیاز نهایی تکنیک آیداس نشان می‌دهد که شهرستان باشت با کسب امتیاز (۰.۰۸۵) و جایگاه ششم کهگیلویه و بویراحمد در زمینه شاخص‌های توسعه اجتماعی وضعیت مطلوبی ندارد و برنامه ریزی برای نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی در این شهرستان مستلزم توجه جدی است.

میزان امتیاز نهایی شهرستان‌های لنده و چرام باهم یکسان بوده است. شهرستان چرام با کسب امتیاز (۰.۰۰۰) و شهرستان لنده با کسب امتیاز (۰.۰۰۰) در جایگاه هفتم و هشتم استان کهگیلویه و بویراحمد قرار دارند و در زمینه شاخص‌های توسعه اجتماعی وضعیت خوبی ندارد و برنامه ریزی برای نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی در این شهرستان‌ها نیازمند توجه جدی است.

با توجه به میزان امتیاز نهایی به دست آمده از تکنیک آیداس به وضعیت سنجی شهرستان‌های استان کهگیلویه و بویراحمد از لحاظ میزان برخورداری از نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی اقدام شده است. شهرستان بویراحمد در سطح اول نماگرهای توسعه و تأمین اجتماعی قرار گرفته است. شهرستان‌های گچساران و کهگیلویه در سطح دوم قرار دارند. شهرستان‌های دنا، بهمئی و باشت در کنار هم در سطح سوم نماگرهای مورد بررسی قرار دارند و شهرستان‌های لنده و چرام با کسب کمترین امتیاز تکنیک آیداس در سطح چهارم قرار دارند.

منابع و مآخذ

- ۱- اسدی کرم، رخساره، اسدی کرم، طاهره (۱۴۰۳). ارزیابی و سنجش وضعیت نابرابری در شهرستان‌های استان کرمان با تاکید بر شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات با استفاده از تکنیک‌های تصمیم‌گیری چند شاخصه، جغرافیا و روابط انسانی، دوره ۷، شماره ۱، صص ۳۳۱-۳۱۲.
- ۲- اکبری، محمود (۱۳۹۴). تحلیل فضایی شاخص‌های توسعه آموزشی در مناطق شهری و روستایی کهگیلویه و بویراحمد، فصلنامه جغرافیا و آمایش شهری- منطقه‌ای، شماره ۱۵، صص ۸۴-۶۹.
- ۳- اکبری، محمود، مولوی، ابراهیم، جوزاریان، فیض اله، الیامی نیا، رضا (۱۳۹۹). سطح بندی فضایی شاخص‌های توسعه ارتباطات استان‌های ایران در دوره زمانی ۱۳۹۵-۱۳۷۵، فصلنامه نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، دوره ۱۲، شماره ۴، صص ۵۳۹-۵۵۸.
- ۴- اکبری، محمود (۱۴۰۰). وضعیت شاخص‌های حمل و نقل در کلانشهرهای ایران، فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، دوره ۳۶، شماره ۲، صص ۱۷۱-۱۶۱.
- ۵- علی احمدی، علیرضا، زنده دل، محمد (۱۳۷۹). تحلیل همبستگی شاخص‌های توسعه مخابرات و توسعه اقتصادی و تعیین حد بهینه توسعه مخابرات برای دستیابی به اهداف توسعه اقتصادی کشور (چارچوب و متدولوژی)، تحقیقات اقتصادی، دوره ۳۵، شماره ۵۶، صص ۱۳۱-۱۴۵.
- ۶- دانش نظافت، علیرضا، مولایی هاشجین، نصرالله، معتمدی مهر، اکبر (۱۳۹۵). مقایسه تطبیقی توسعه یافتگی مناطق شهری رشت با استفاده از روش‌های ارزیابی چند شاخصه، مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، دوره ۱۱، شماره ۳۴، صص ۱۶-۱.
- ۷- مرکز آمار ایران (۱۳۹۸)، سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان کهگیلویه و بویراحمد، یاسوج.
- ۸- مهندسین مشاور شاراندیشان پارس (۱۳۸۸)، طرح جامع و تفصیلی شهر باشت، اداره کل مسکن و شهرسازی استان کهگیلویه و بویراحمد، یاسوج.

9. Antonopoulos, R. (2013), Expanding Social Protection in Developing Countries: A Gender Perspective, Working Paper No. 516, Annandale-on-Hudson, NY: Levy Economics Institute at Bard College.
10. Abu Bakar, A. H. Cheen, K. S. (2013), A Framework for Assessing the Sustainable Urban Development, Procedia - Social and Behavioral Sciences, 85 (2013): 484 – 492.
11. Balaceanu, C. Apostol, D. Penu, D. (2012), Sustainability and social justice, Procedia - Social and Behavioral Sciences, 62 (2012): 677 – 681.
12. Barrientos, A. Hulme, D. (2008), Social Protection for the Poor and Poorest in Developing Countries: Reflections on a Quiet Revolution, BWPI Working Paper 30, School of Environment and Development, University of Manchester.
13. Behrendt, C. Nguyen, Q. A. (2019), Ensuring universal social protection for the future of work, Transfer, 25(2): 205–219.
14. Cook, S. and Pincus, J. (2014), Poverty, Inequality and Social Protection in Southeast Asia an Introduction, Journal of Southeast Asian Economies, 31(1): 1-17.
15. Dempsey, N. Brown, C. Bramley, G. (2012), the Key to Sustainable Urban Development in UK Cities? The Influence of Density on Social Sustainability, Progress in Planning, 77 (2012): 89–141.
16. Feng, J. Hou, H. (2023). Review of Research on Urban Social Space and Sustainable Development, Sustainability, 15, 1-26.
17. Haji Rasouli, A. Kumarasuriyar, A. (2016), the Social Dimention of Sustainability: Towards Some Definitions and Analysis, Journal of Social Science for Policy Implications, 4(2): 23-34.
18. Hemani, S., Das, A. K. Rudlin, D. (2012), Influence of urban forms on social sustainability of Indian cities, The Sustainable City VII, 2, 783-797.
19. Justino, P. (2003), Social Security in Developing Countries: Myth or Necessity? Evidence from India, Prus Working Paper, No 20: 1-35.

20. Keshavarz Ghorabae M, Zavadskas EK, Olfat L, Turskis Z (2015). Multi-Criteria Inventory Classification Using a New Method of Evaluation Based on Distance from Average Solution (EDAS). *Informatica*, 26 (3): 435-451.
21. Merrien, F. X. (2013), Social Protection as Development Policy: A New International Agenda for Action, *International Development Policy Revue internationale de politique de développement*, 5(1): 83-100.
22. Murphy, K. (2012), the social pillar of sustainable development: a literature review and framework for policy analysis, *Sustainability: Science, Practice and Policy*, 8(1): 15-29.
23. Palacios, R. Sluchynsky, O. (2006), Social Pensions Part I: Their Role in the verall Pension System, Social Protection Discussion Paper NO. 0601. Washington: World Bank.
24. Sari al-Qalam, M. (1991), Development of the Third World and the International System, Sefid Publications, Tehran.
25. Withisuphakorn, P. Batra, I. Parameswar, N. Dhir, S. (2019), Sustainable Development in Practice: Case Study of L'Oréal, *Journal of Business and Retail Management Research (JBRMR)*, Vol 13, 35-47.
26. Yoshida, K. (2018), the Stability of Social Security in the United States: The Need for a Durable Institutional Design, *Jnl Soc. Pol.* 47(2): 397-415.

